

Cronica lui Hermes

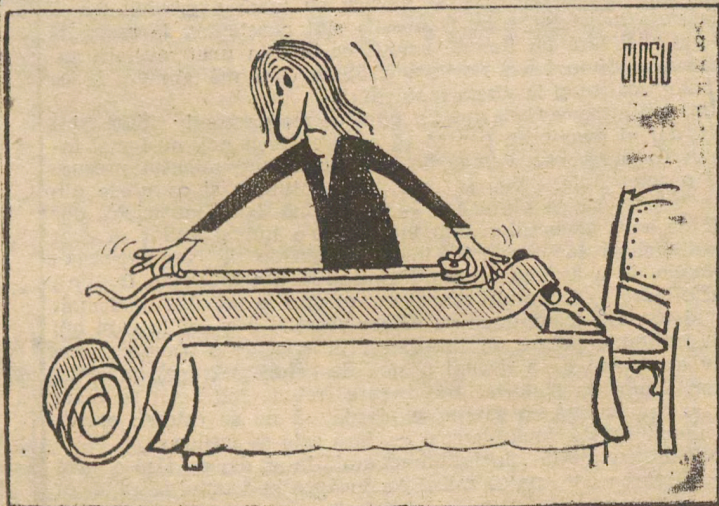
Fără dată (XI)

După discuția de ieri cu doamna B., am schițat astfel următorul capitol din „Eroziunea”. Horațiu, anti-eroul meu, participă la concertul de cameră dat în locuința Lenei Cașura de „primul cvartet de suflători din istoria muzicii noastre”. Reuniunea se vrea mai mult decât o simfonie cu ocazia onomasticii gazdei: inaugurarea unui „salon” conceput după modele din „la belle époque”. Intre două guri de Busuioacă de Bohotin și o prăjitură „nec plus ultra”, invitații (citiți profesori, o familie de medici, un agronom, un actor și un pictor) o laudă pe L. „pentru idee”, care, tuturor, li se pare „formidabilă”. Însă, după ce, în particular, unul dintre ei i-a șoptit că oboistul, tip divorțat, e noul amant al doamnei, Horațiu a simțit că „farsa n-are haz”. În această dispoziție, n-a putut urmări nici o singură piesă în întregime, deși toate erau scurte, simple și atractive (serenade, pavane, gagliarde). A privit tablourile, etajerele cu cărți franțuzești, obiectele de pe masa de lucru (aranjate astfel încât să sugereze o activitate intelectuală intensă și ordonată), soarele căzut spre asfințit, ajuns un punct de i deasupra acoperișului cu țiglă roșie al casei din vecini. Va ieși însă din această stare confuză abia după al doilea toast, fiind „incălzit” de vin, într-o conversație de un minut, îndrăznește mai întâi să-i spună Lenei, fără să exagereze, că e „seducătoare”. Bluza de un verde crud, gulerul „marquise”, colierul de chihlimbar îi evidențiau acesteia, subtil, frumusețea feței și îi împrumutau un „éclat” neobișnuit. Ea îi zâmbește tandru și i se uită insistent, răscolitor, în ochi, cu îndoielă la început, ea și cum ar vrea să descopere dacă vorba lui e adevărată, apoi cu o mare satisfacție. — Poate nu știți încă, dar eu sint solară”, i-a declarat. „Îmi priesc zilele cu multă lumină”. Horațiu recunoaște că, într-adevăr, pentru el, aceasta e o noutate. — Soarele, dar și muzica”, însinuează el malițios, aproape convins că așa-numita ei „solaritate” e ocazională și superficială, o exaltare provocată de prezența suavului oboist, o bravură ce va fi plătită, poate chiar mlîne, cu lungi indispoziții, urmată de lamentații exagerate despre „bătrânețe”, „senilitate” etc. Schimbînd tonul o întrebă sec: — M-ai invitat ca să-ți aplaud? E lăsat fără răspuns. Va pleca printre primii, reproșându-și că, după un deceniu de amară naivitate, a fost, un moment, stupid.

• Lunea — am observat — sîntem mai înclinați spre confesiune decât în restul zilelor săptămîinii. Așa se face că azi V.Sp. mi-a vorbit de „drama (sa) intimă”, o dramă ideologică. „Sistemul inspirat de sovietici — mi-a spus el — nu e umanist, ci a-umanist. (Și, pentru mai multă exactitate, a adăugat: „Nu pot zice însă că e anti-umanist”). Nu interesează decât puterea. Programele (economice, sociale etc.) sînt stabilite pentru perioade care depășesc vîrsta normală a unui om. Din ele, lipsesc trei elemente esențiale: libertatea, justiția, fericirea. Credința că le vom avea mi-a intrat în suflet ca o boală: am să mor cu ea, căci nu mai am posibilitatea unei alte opțiuni. Nu am medicamentul care să mă vindece de iluziile tinereții.” Cînd mi-a făcut această mărturisire, V.Sp. avea pleoapele roșii, cum i se întîmplă ori de cîte ori e sincer emoționat. Fără să i-o declar, i-am apreciat curajul de a gîndi asemenea fraze. Din păcate, însă, acesta nu ține prea mult. Drama lui V.Sp. provine, de fapt, din imposibilitatea de a se menține într-o atitudine, atît față de sistem cît și față de persoane. Scurtele sale momente de autenticitate, lirice, dispar în fața primei sugestii de a se revizui. Lucru mai grav, și pentru mine de neînțeles, îl cuprînde un zel invers: defaimă ceea ce a lăudat, laudă ceea ce a criticat. Totuși, în ciuda unor atari contradicții, trebuie să remarcăm că e singurul de aci la care reflecția politică, filosofică, estetică atinge pragul dramatismului.

• După concert, „nenea” Jean a ținut să facem cîțiva pași împreună. M-a însoțit pînă dincolo de Hotelul „Dumbrava”, unde era cazat, pentru a mă convinge să mă întorc la festivitatea sîrbătoririi a 20 de ani de la apariția „Ateneului”, pe care, în speranța că gestul va fi remarcat, o părăsisem. — Nu ca să bei, ci ca să faci față, să fii văzut.” Mi-a arătat cît de grele sînt timpurile și că „lumea a devenit mai parșivă”. Orice greșeală, orice lipsă de tact e prompt speculată. Pentru a fi mai convingător, mi-a dat exemplul lui M., care nu va fi ales șef de catedră din cauza blesturelor date de-a lungul anilor unora și altora, deși e mai reprezentativ decît S., candidatul „opoziției”. I-am răspuns că eu nu mai sper să fiu promovat. — Chiar așa — a insistat „nenea” Jean —, nu doar pentru promovare ar trebui s-o faci, ci pentru supraviețuire”. I-am repetat că, indiferent de „miză”, nu sînt dispus să fac nici un compromis, și că în momentul în care n-aș mai fi consecvent cu mine, m-aș simți teribil de nefericit și absolut fără nici un sprijin. Apoi am făcut stînga-mprejur și l-am condus pînă la Sala „Ateneu”, unde, ca invitat, — pentru a-i împrumuta vorba —, trebuia „să faci față”. La despărțire, i-am mărturisit că una din frazele sale („Costele, nu te izola, omule, că izolarea e începutul ruinii.”) m-a tușat și m-a clătînat, dar că mi-e imposibil să renunț la hotărîrea luată. N-am fibră de diplomat...

Constantin CALIN

INEDIT

V. Voiculescu în episoade erotice (II)

N-am vrut... n-am îndrăznit să vorbesc. Cuvîntul iubire ar fi fost prea brutal! Un cuvînt stors, tocîit de atitea buze mincinoase.

Dar cum ți-aș putea spune ceea ce simț? De ce nu pot să-mi deschid sufletul ca o carte, unde singură să citești cuvintele simple, curate și adînci scrise acolo, cuvinte pe care graiul nu le are!

Ceea ce simț e un respect, o admirație și un devotament fără margini, toate învăluite de o nedeslușită tristețe. Mi-e sete de jertfă! O jertfă nesfîrșită a minții, a vieții mele întregi, fără cea mai mică răsplată. Dacă ar trebui, norocul întreg ți l-aș înțemeia pe propria mea nefericire...

Aiurez, sînt smintit? Așa este iubirea? Sau iubirea este ceea ce toți înțeleg: pomiri frenetice, patimă oarbă și neînvinșă, singe năvalnic ce curge aprins prin vine? Dacă iubirea este numai așa, cum toți [o] înțeleg, atunci eu nu iubesc... (s.a.)

Departa sau în față nici o dorință jocosă nu-mi mințește simțirea, nici o imagine ațîțitoare nu-mi arde creierul... nici măcar singele nu-mi aleargă mai iute prin artere.

... Și totuși sărutările îmi ard pe buze... dar nu ți-aș săruta decît rînille, rînille dureroase ce ți-a făcut pe brațe fierul roșit al etuvei... Rînille de pe brațe și rînille din suflet... (oh, dacă se poate să-mi ierți îndrăzneala asta... neiertată!).

Nu cred să mă înșel singur, să fiu tîrît de o pornire oarbă și trecătoare: simțirea mea izvorăște deopotrivă din inimă și din minți. Îmi dau seama de tot ceea ce simț, pentru cine simț... și vreau să simț așa. M-am supus la încercare: cu mințea rece, mi te-am închipuit cu sufletul plin de înținerie și de răutate — mi-am zis că ai să fii un demon — dar nici un fir din simțirea mea nu s-a clintit, ci a rămas aceeași și întregă.

... Orice ai fi, înger sau întruparea amăgirii și a perversiunii, mințea mea a hotărît, pentru amîndouă împrejurările, într-un singur chip... și a poruncit inimii să se lase avîntului și să-și

deschidă larg porțile pentru cea mai curată și mai desinteresată iubire...

Simțirea aceasta pe care nu știu dacă pot s-o numesc iubire mi-ar fi rămas ascunsă în suflet. De aici s-ar fi revărsat, sfioasă, asupra-ți ca o undă de căldură, pe care n-o bănuiești de unde vine dar care te înviorază. Mi-ar fi rămas ascunsă, căci de ai cunoaște-o sau nu, de ai îngădui-o sau de ai osîndi-o, simțirea aceeași rămîne! N-am nici un scop s-o arăt, nici un interes ca s-o dau pe față, căci nu cer nimic, nu vreau nimic... decît atît, ca din umbra sufletului meu să se reverse, călduroasă dar nebănuită, asupra-ți simțirea. Astfel ar

• Vasile Voiculescu, fotografie oferită (cu un autograf) fiului său Ionică.

fi rămas tînuț în suflet; de ce mi-ai cerut s-o smulg de acolo și s-o îmbrac în haină strîmțată de vorbe neîncăpătoare?!

Ce mică, urîtă și stingace pare simțirea mea în lumina nemiloasă a zilei... și ce rușine mi-e de neroada și îndrăzneala mea mărturisire, de care n-ai avut îndurare să mă scutești.

Cum o să mai pot să te privesc de acum senin și fără să roșesc?...

1908, Octombrie 18,
ora 10 1/2, seara

... Cadrul de rubin nu mai este gol!... Un chip mîndru îl umple — chipul așteptat de atît amar de vreme. Cadrul este plin și pa-

latul meu cel negru și pustiu se crapă... se năruie — palatul clădit pe nisipul deșertului și al deșolării...

Ci dărimă-se, prefacă-se în pulbere... nu-mi mai pasă d-acum!... Eu însumi îl voi spulbera!

...Cadrul este plin și chipul îmi dă puteri uriașe... chipul fermecat: pentru el voi dura un alt palat — trainic ca veșnicia! Îl voi face un palat de marmură albă — marmura viselor, nădejtilor și dorurilor mele albe și curate!...

Nu mai clocotiți doruri arzătoare, nu mai clocotiți nădejdi cutezătoare, nu mai clocotiți ca o lavă chinuită și pustioasă! Ci grabnic închegați-vă, împietriți-vă în albe stane de marmură scumpă, din cari să clădesc palat și templu pentru chipul din cadrul. De astă dată îmi voi întemeia palatul pe virfuri de stînci neclintite... și ca o minune să se înalte în mijlocul lumii, dar sus... sus... pe virf de stînci, unde nimeni să nu poată urca fără aripă!... Îl vreau pe virf de stînci ca un cuib de vultur și ca un vultur să-mi aduc aici prada scumpă, chipul din cadrul de rubin. Să-l aduc și să-l așez în palatul de marmură albă, în altarul alb și sfînt, unde să nu pătrund decît în clipele de rugăciune... și de unde să troneze ca un zeu tainic — chipul!...

... Chipul umple cadrul și vreau să-i clădesc un altar de marmură albă!...

Nebun ce sînt! Mai vreau palat acum cînd am chipul după care am tînjit ca un bolnav... Nu-mi mai trebuie cadrul, nu mai vreau palat. Oriet de trainice ar fi ele, nu pot să fie veșnice...

... Ci voi păstra chipul în suflet!... din sufletul meu voi face palat și templu. Și dacă sufletul meu se va sfărîma vreodată chipul va rămîne neclintit și veșnic!

Decadă templul în ruine și-n pulberă să se prefacă. D-apururi va rămîne zeul întreg, măreț și neatîns!

1908, Octombrie 24, seara
Text stabilit de
Ion APETROAIE

Geneză și evoluție

(Urmare din pag. a III-a)

Moldovei. Ca să mă refer numai la Bacău, în zona catedralei Sf. Nicolae a fost depistată o veche biserică de rit ortodox din sec. XIV și un cimitir, la fel ca și identificarea episcopiei catolice și a cimitirului în zona Liceului Gh. Vranceanu.

Am menționat aici și finalizarea lucrărilor arheologice la complexul Curților domnești care au permis dezvelirea casei și turnului-locuință și precizarea etapelor de construcție, evoluție și distrugere a lor pe parcursul secolelor XV—XVI.

Ea fel de interesante și sugestive sînt cercetările ce au permis dezvelirea fundațiilor unei biserici de zid din sec. XV, din partea de nord a actualei catedrale „Sf. Nicolae”.

— În curînd, orașul nostru va sărbători 585 ani de la prima sa atestare documentară. Ce ți se pare mai remarcabil în evoluția acestuia?

— Există multe gînduri ce se pot spune despre acest eveniment. Pentru mine, ca arheolog și cercetător, cel mai important e admirația pentru cei care au pus bazele acestui oraș, prin muncă și tenacitate și celor care au contribuit la dezvoltarea sa ulterioară, devenind astăzi unul din frumoasele centre urbane ale României.

PUNCTE Augustin Buzura — 55

Augustin Buzura a implinit 55 de ani. Admiratori ai talentului său de romancier, ne face plăcere să amintim acest eveniment. Autor al unei opere solide („Absenții”, „Vocile nopții”, „Fetele tăcerii” etc.), el a marcat atît estetic cît și etic proza românească din ultimele trei decenii. Dl. Buzura e academician, director al

Vasile SPIRIDON — al patrulea premiu

Caz excepțional, feșt de sub tipar vineri 17 septembrie, la București, volumul „Cuprinderi” (Ed. A 11), care constituie debutul în critică al universitarului băcăuan Vasile Spiridon, a fost premiat luni 20 septembrie la Satu Mare, în cadrul „Zilelor culturale” organizate de revista „Poesis”. La ediția din acest an am mai fost premiați Mihai Ursachi (opera omnia), Marta Petreu și

Am dat și noi

În zilele de 24 și 25 septembrie, la Tecuci, a avut loc prima ediție a Concursului Național de Poezie „Costache Conachi”, din al cărui juriu a făcut parte și dl. Sergiu Adam, redactorul șef al revistei „Ateneu”. A fost dat și un premiu al suplimentului „Sinteze”, care constă în publicarea versurilor cîștigătorului. Acesta e dl. Benone Păsărin, asistent universitar din Iași.

H.C.

Fundației Culturale Române și al revistei „Tribuna” din Cluj-Napoca. Pînă acum a fost de două ori în orașul nostru: pentru o întîlnire cu cititorii la Biblioteca Județeană și pentru a primi premiul revistei „Ateneu”. Actualmente, lucrează la un nou roman: „Reviem pentru nebuni și bestii”.

Daniel Corbu (poezie), Al. Cistelean (publicistică). Merită remarcat faptul că recentul premiu literar e al patrulea obținut de dl. Vasile Spiridon în ultimii trei ani.

